

PROTOKÓŁ

**z I spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy
przeprowadzonego w ramach opracowania projektu planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Kościół w Równem PLH180036, odbytego
w dniu 30 kwietnia 2015 r.**

Spotkanie, którego organizatorem była Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, odbyło się w Domu Ludowym w Równem. Było to pierwsze z serii przewidywanych trzech spotkań, pozwalających wszystkim zainteresowanym stronom na aktywne uczestnictwo w procesie sporządzania projektu Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH180036 Kościół w Równem. Stanowi on element projektu: 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D „*Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz ze wzmocnieniem instytucji sprawującej nadzór nad obszarami Natura 2000 w województwie podkarpackim*”, w ramach którego obecnie opracowywane są plany zadań ochronnych dla 17 obszarów siedliskowych.

Celem spotkania było zapoznanie członków Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) z zadaniami tego gremium w procesie planowania ochrony, ogólną charakterystyką Obszaru, przedmiotem ochrony (biologią i wymaganiami ekologicznymi nocka dużego *Myotis myotis*), dotychczasowym postępem prac nad projektem PZO, zakresem prac przewidywanych w dalszych etapach, w tym metodyką inwentaryzacji i oceny stanu ochrony przedmiotu ochrony.

PROGRAM SPOTKANIA:

- Prezentacja przedstawicieli instytucji zaangażowanych w proces sporządzania projektu PZO: sprawującej nadzór nad Obszarem RDOŚ w Rzeszowie oraz wykonującego projekt PZO Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemysłu (koordynator, ekspert - chiropterolog);
- Podanie ogólnych założeń ochrony w ramach sieci Natura 2000 i celu sporządzania PZO;
- Przedstawienie informacji o obszarze, zebranych i wstępnie przeanalizowanych przez koordynatora PZO,
- Identyfikacja głównych grup interesu (interesariuszy) – utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy;
- Ustalenie zasad dalszej współpracy i sposobów komunikowania się (spotkania dyskusyjne, strona www, itd.);
- Ustalenie zakresu prac do wykonania między spotkaniami.

PROWADZĄCY I PRELEGENCI:

Barbara Antosyk – kierownik projektu, przedstawiciel Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie,

Bogumił Dąbek – zastępca dyrektora Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemyślu,

Janusz Hejduk - ekspert chiropterolog.

UCZESTNICY:

Paweł Ruciński – Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Sękocinie Starym, Oddział w Przemyślu - koordynator Projektu z ramienia BULiGL Oddział w Przemyślu, wykonawcy projektu Planu zadań ochronnych dla obszaru PLH 180036 Kościół w Równem.,

ks. Wojciech Kisiel – proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Mikołaja w Równem,

Stanisław Majda – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Krośnie,

Krzysztof Buczek – Regionalne Towarzystwo Historyczne w Równem,

Sławomir Lubojemski - Starostwo Powiatowe w Krośnie,

Urszula Durał – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie,

Dorota Rogala – Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Sękocinie Starym, Oddział w Przemyślu.

PRZEBIEG SPOTKANIA

Rozpoczęcie spotkania i prezentacje:

Spotkanie rozpoczęła pani Barbara Antosyk, która przywitała uczestników, przedstawiła pracowników RDOŚ w Rzeszowie, odpowiedzialnych za realizację projektu oraz wykonawców PZO.

Na wstępie scharakteryzowała cele ochrony sieci Natura 2000, rodzaje obiektów Natura 2000, procedury wyznaczania, ich liczbę i rodzaje w Polsce i województwie podkarpackim. Podkreśliła ciężący na państwie obowiązek zapewnienia właściwego stanu ochrony i zasadę niepodejmowania działań mogących negatywnie wpływać na przedmioty ochrony. Zaznaczyła, że w obszarach sieci Natura 2000 nie ma zamkniętego katalogu zakazów i nakazów, jak w obszarach chronionych tworzonych według prawa krajowego. Następnie skupiła się na roli planów zadań ochronnych, stwierdzając, że są to instrumenty planistyczne określające cele do osiągnięcia w perspektywie

10 lat, a więc umożliwiające podjęcie pilnych działań ochronnych, zabezpieczających przedmioty ochrony przed zagrożeniami istniejącymi i potencjalnymi. Wskazują one miejsce działań, odpowiedzialnych za ich realizację i mogą formułować wskazania do istniejących dokumentów planistycznych.

Następnie charakteryzowała pokrótce wspomniany na wstępie realizowany aktualnie przez RDOŚ w Rzeszowie projekt 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz ze wzmocnieniem instytucji sprawującej nadzór nad obszarami Natura 2000 w województwie podkarpackim”.

Omówiła cele i założenia projektu PZO. Podkreśliła, że jest on ustanawiany jest aktem prawa miejscowego – zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Wymieniła jakie zawiera załączniki. Zaznaczyła, iż dokumentacja projektu PZO jest szersza niż samo zarządzenie. Na zakończenie podkreśliła kluczową rolę Zespołu Lokalnej Współpracy w procesie planowania ochrony. Stwierdziła, że lista jego członków nie jest zamknięta i akces do niej można zgłaszać w toku dalszych prac planistycznych. Przedstawiła również formy przekazywania informacji oraz kontaktu z RDOŚ w Rzeszowie i wykonawcą PZO.

Następnie głos zabrał przedstawiciel wykonawcy projektu Pan Bogumił Dąbek – z-ca dyrektora Oddziału w Przemysłu, który przybliżył profil działalności BULiGL w Sękocinie Starym i Oddziału w Przemysłu. W ramach prezentacji dotyczącej projektu PZO dla obszaru Natura 2000 PLH180036 Kościół w Równem scharakteryzował Obszar, przedmiot ochrony, zakres dotychczasowych prac nad projektem PZO oraz omówił roboty, jakie zostaną wykonane do następnego spotkania ZLW.

Ekspert chiropterolog, Pan Janusz Hejduk, przybliżył zgromadzonym cechy biologiczne i wymagania siedliskowe nocka dużego *Myotis myotis* – gatunku nietoperza stanowiącego przedmiot ochrony w Obszarze oraz przedstawił zakres i metodykę badań, jakie zostaną przeprowadzone na potrzeby oceny stanu ochrony tego gatunku.

Przedstawione prezentacje zamieszczone są na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie (<http://rzeszow.rdos.gov.pl>) w zakładce „Plany zadań ochronnych”.

DYSKUSJA

Pan Paweł Ruciński poprosił Eksperta o przybliżenie cyklu rocznego nocka dużego. Pytania zmierzały do ustalenia, czy strych kościoła może być wykorzystywany przez gatunek stanowiący przedmiot ochrony również poza okresem funkcjonowania kolonii rozrodczej.

Pan Janusz Hejduk odpowiedział, że kolonia rozrodcza (złożona z samic i tegorocznego potomstwa), pod koniec sierpnia ulega dyspersji, zaś samce w jesiennym okresie godowym występują w rozproszeniu i na garsoniery wybierają różne kryjówki. Obie płcie kontaktują się dość

krótko (nie łączą się w trwałe pary). Hibernują wspólnie, ale na zimowisku skład jest przypadkowy.

Ks. Wojciech Kisiel zapytał o możliwość powiększenia Obszaru o przyległe tereny ze stawami, skoro zdaniem eksperta mogą się one okazać kluczowe dla właściwego funkcjonowania kolonii rozrodczej. Dopytywał również, czy sąsiedztwo ruchliwej drogi krajowej nie będzie tu przeszkodą.

Pan Janusz Hejduk odparł, że stawy leżą po tej samej stronie drogi co kościół, więc droga tu nie wadzi. [Zainteresowani rozeznali sytuację na wyłożonej do wglądu ortofotomapie.]

Pani Barbara Antosyk odpowiedziała, że można zaproponować zmiany granic obszaru, jednak taka zmiana z punktu widzenia formalnego wymaga zgody GDOŚ i Komisji Europejskiej. Zmiana taka może wynikać jedynie z przesłanek merytorycznych, przyrodniczych. Może zostać zapisana w PZO jako projekt zmiany SDF, wniosek może też być złożony wcześniej. Zawsze jednak musi zawierać silną podbudowę w postaci badań naukowych.

Pan Janusz Hejduk stwierdził, że aby podjąć kroki w tej sprawie, najpierw trzeba potwierdzić strategiczne znaczenie przedmiotowych stawów dla kolonii rozrodczej, a takie badania są przewidziane w ramach prac inwentaryzacyjnych. Dodał, że można przecież będzie je chronić poza Naturą 2000, jeśli taka będzie wola i przekonanie zarządcy terenu.

Ks. Wojciech Kisiel zapytał, kto może złożyć taki wniosek o powiększenie Obszaru, czy również Parafia?

Pani Barbara Antosyk odpowiedziała, że w zasadzie tak, lecz najkorzystniejszym w jej opinii rozwiązaniem jest ujęcie propozycji powiększenia Obszaru jako projektu zmian SDF w projekcie PZO. Wyjaśniła, że jeśli stawy nie zostaną włączone do Obszaru, to dla nich działań ochronnych nie będzie można zaprojektować.

Pani Dorota Rogala dodała, iż mogą zostać zapisane w dokumentacji planu, lecz nie zostaną ujęte w zarządzeniu, nie będą więc obowiązujące.

Pani Barbara Antosyk uzupełniła, że działania ujęte w PZO będą w gestii regionalnego dyrektora ochrony środowiska, zaś jeśli stawy zostałyby poza Obszarem, to bez zgody zarządzającego nic nie można będzie zrobić. Chodzi również o możliwości finansowania. Wiele elementów będzie można finansować z innych źródeł, choćby z programu Live. RDOŚ w Rzeszowie będzie w tym roku składał wniosek do projektu Live+, w ramach którego będą chcieli podjąć temat ochrony nietoperzy. Mimo tego, że dla Obszaru jest aktualnie sporządzany projekt PZO, chcieliby w ramach tego projektu ująć kościół w Równem. Procedury są jedna długotrwałe i prawdopodobnie zakończą się razem z realizacją projektu PZO. Zapytała, czy Ksiądz Proboszcz planuje obecnie jakieś inwestycje w kościele i jego otoczeniu?

Ks. Wojciech Kisiel poinformował, że konieczny jest pilny remont wieży kościelnej, ponieważ blacha pokrycia jest postrzelana w czasie wojny i skorodowana, więc nieszczelna, dlatego

podtrzymująca konstrukcja drewniana uległa zmurszeniu. Aktualnie zlecono prace przygotowawcze, mające ustalić zakres niezbędnych prac remontowych.

Pani Barbara Antosyk zapytała, czy określono już koszt remontu i czy pozyskano nań fundusze?

Ks. Wojciech Kisiel na oba pytania odpowiedział, że jeszcze nie. Uzupełnił, iż Pani dr Dorota Filip z Rogów, która wykonuje prace przygotowawcze, wie o możliwości uzyskania wsparcia ze strony Państwa, ma tę kwestię rozeznac i dać wkrótce odpowiedź.

Pani Barbara Antosyk zaznaczyła, że fundusze z programu Live są nakierowane na przedmioty ochrony i obszary Natura 2000. Spytała więc, czy kolonia rozrodcza nocka dużego zlokalizowana jest na wieży, czy na strychu?

Ks. Wojciech Kisiel odpowiedział, że znajduje się ona poniżej wieży, na strychu nad nawą. Dodał, że ażurowe deskowanie na wysokości dzwonów nie będzie wymieniane.

Pan Paweł Ruciński i Pani Barbara Antosyk dopytywali, czy istnieje łączność komunikacyjna między wieżą i strychem kościelnym.

Ks. Wojciech Kisiel poinformował, że jedyne wejście na strych wiedzie przez wieżę kościelną. Zaproponował ocenę sytuacji na miejscu, zapraszając do obejrzenia poddasza.

Pani Barbara Antosyk rozważała możliwość powiązania remontu wieży z ochroną kolonii rozrodczej. Stwierdziła, że najpierw należałoby się upewnić, czy remont wieży nie zaszkodzi kolonii, a po drugie czy właściwy stan techniczny po remoncie przyczyni się do zabezpieczenia właściwego stanu ochrony populacji. Wówczas istnienie kolonii na strychu kościoła okazałoby się pomocne w remoncie dachu. Dodała, że chodzi nie tylko o inwestycje w samym kościele, ale również w jego otoczeniu. Zwróciła uwagę na potrzebę właściwej dbałości o zadrzewienia przykościelne, unikanie radykalnych cięć, aby nie ogołocić drzew. Zapytała księdza proboszcza, co jego zdaniem może stanowić zagrożenie dla kolonii i czy jej obecność nie jest przeszkodą?

Ks. Wojciech Kisiel odpowiedział, że przecinkę drzew przykościelnych przeprowadzili jego poprzednicy na parafii oraz, że nietoperze absolutnie mu nie przeszkadzają.

Pani Barbara Antosyk rozpytywała, czy nie istnieje konflikt człowieka z przedmiotem ochrony, czy nie są konieczne prace chroniące strych, np. wykonanie platform, ofolowanie ich i sprzątanie?

Ks. Wojciech Kisiel odparł, że platforma na strychu już istnieje, a kolonią opiekują się członkowie PTPP „pro Natura”, którymi kieruje Pan Rafał Szkudlarek.

Pani Barbara Antosyk poinformowała, że część prac nad projektem, którą dotychczas zrealizowano (opis obszaru i przedmiotu ochrony), to pierwsza część szablonu dokumentacji PZO. Została ona przesłana do RDOŚ w Rzeszowie – po akceptacji do miesiąca czasu zostanie umieszczona na ogólnodostępnej platformie informacyjnej RDOŚ. Druga część dokumentacji – bardziej szczegółowa, będzie gotowa w okolicach września 2015 r., a stanie się przedmiotem analiz

w trakcie 2 spotkania ZLW. Zostanie ona udostępniona co najmniej z dwutygodniowym wyprzedzeniem. Poprosiła o przeanalizowanie dokumentacji przed drugim spotkaniem ZLW, celem przygotowania się do niego.

Wyraziła przekonanie, że dalsza współpraca, szczególnie przy wykazanym życzliwym podejściu Księdza Proboszcza do ochrony nocka dużego, będzie się pomyślnie układała. Zwłaszcza, że skoro nietoperze nie przeszkadzały dotychczas, to i dalej tak będzie, a ich obecność może pomóc w osiągnięciu innych celów. Zaznaczyła, iż kolonia rozrodcza nocka dużego na strychu kościoła w Równem należy do największych na Podkarpaciu, zasługuje więc na szczególną ochronę. Dodała, że w zadania ochronne można wpisać umieszczenie tablicy informującej o obszarze i uwzględnić zadania z zakresu edukacji ekologicznej. W rozpowszechnianiu wiedzy o Obszarze i jego przedmiocie ochrony dostrzega szczególną rolę Regionalnego Towarzystwa Historycznego w Równem, jako przedstawiciela lokalnej społeczności. Poprosiła o ewentualne pytania odnośnie toku prac.

Ks. Wojciech Kisiel dopytywał o zasięg występowania nocka dużego w Polsce i czy nie należałoby go przesunąć na północ?

Pan Janusz Hejduk odpowiedział, że w ciągu ostatnich 20 lat rzeczywiście lokalizacja miejsc występowania nocka dużego się przesunęła, nie wiadomo jednak czy należy to wiązać ze zmianami klimatycznymi, czy też pełniejszym rozpoznaniem. Stopień tego rozpoznania wciąż jest niedoskonały. Obserwuje się natomiast olbrzymi postęp technik badawczych i może w nieodległej przyszłości może będziemy wiedzieli więcej na ten temat.

Pani Barbara Antosyk zapytała, czy nocyk duży wykorzystuje ciągi zieleni w przelotach na żerowiska.

Pan Janusz Hejduk odpowiedział, że gatunek ten nie ma stałych tras przelotów, nie jest więc związany z elementami linearnymi zieleni. Zwyczajnie nietoperzy nie są dotychczas w pełni poznane, stąd inwestycje mające im zapewniać bezpieczne przeloty nad drogami i trasami kolejowymi bardzo często są chybione (czego dowodzą monitoringi poinwestycyjne). Odnośnie kolonii nocka na strychu kościoła w Równem, w trakcie prac inwentaryzacyjnych zostanie podjęta próba określenia kierunków wylotów. Jednak nocyki żerują w różnych środowiskach i na rozległych obszarach, stąd wyniki mogą być niejednoznaczne.

Pani Barbara Antosyk stwierdziła, że zabezpieczenia takie w przypadku podkowców się sprawdzają. W przelotach wykorzystują one ciągi zieleni. Tu sytuacja jest odmienna, stąd jej pytanie o potrzebę ochrony linearnych elementów zieleni. Zapytała również jakie może być oddziaływanie bliskiego sąsiedztwa ruchliwej drogi, czy może ono negatywnie wpływać na chronioną populację?

Pan Janusz Hejduk odpowiedział, że trzeba się nad tym zastanowić. Ze wstępnych oględzin okolicy wynika, że teren w otoczeniu kościoła (poza wspomnianymi przy prezentacji stawami), nie

jest dla nietoperzy specjalnie atrakcyjny (zwarta zabudowa wiejska). Poza tym kościół jest położony na wzniesieniu górującym nad drogą. Nocki latają wysoko, obniżając lot tylko w czasie polowania, więc gdyby leciały na żer w kierunku zachodnim, kolizyjnym z drogą, nie musi ona stanowić zagrożenia. Nocek duży wiązany jest ze środowiskiem leśnym, choć okazjonalnie wykorzystuje również inne. W stosunku do lokalizacji kościoła lasy kontynuują się od północy i południa, stąd kierunki przelotów na żerowiska mogą być bardzo zróżnicowane.

Pani Barbara Antosyk dodała, że jej pytania skierowane są na trasy przelotów, ponieważ zakres prac nad projektem PZO daje możliwość kierowania wskazań do planów i studiów również poza granicami Obszaru. Zapytała również, czy dla tego gatunku zagrożenie może stanowić zabudowa terenów otwartych?

Pan Janusz Hejduk odpowiedział, że w samej miejscowości nie, bo tam zabudowa istnieje. Zabudowa rozproszona w okolicy zapewne jakiś wpływ wywiera, bo zmienia się charakter wykorzystania powierzchni ziemi. Jednak tereny otwarte nie są uznawane za podstawowe środowisko wykorzystywane przy żerowaniu, choć tego dokładnie jeszcze nie wiemy

Ks. Wojciech Kisiel zauważył, że w niedalekiej Dukli jest park ze starymi drzewami. Zapytał, czy może on być miejscem schronienia nietoperzy.

Pan Janusz Hejduk odpowiedział, iż tam mogą być samce. Samice gromadzą się w kolonie wykorzystując przestronne poddasza, zaś samce żyją w rozproszeniu.

Pani Barbara Antosyk zaproponowała przed zaplanowanym posiłkiem przejście na teren kościoła, a **ksiądz proboszcz** zaprosił zebranych.

[Zgromadzeni udali się schodami w wieży kościelnej na strych, gdzie stwierdzono obecność pierwszych samic, ocenili stan techniczny platformy zabezpieczającej strop nawy, a Ekspert wyłożył tackę na próbki guana. Okazało się przy tym, że wieża ma dogodne dla nietoperzy połączenie ze strychem, a ażurowe osłony boczne dzwonów mogą stanowić odpowiednie miejsce wylotów i wlotów. Potem ks. Wojciech Kisiel zaprosił do zwiedzenia kościoła, gdzie zwrócił uwagę na witraże według projektu wnuka Jana Matejki, odrestaurowane organy oraz malowidła naścienne. Po powrocie na salę obrad zjedzono posiłek, a po rozmowach kularowych udano się do miejsc zamieszkania. Ekspert pozostał w Równem, aby przeprowadzić bliższe oględziny otoczenia kościoła i wstępne obserwacje.]

Protokół sporządził:

Paweł Ruciński